

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 7/2012-75

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. januára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. S. K., B., zastúpenej advokátom JUDr. L. S., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 zo 14. júna 2005, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 132/2008 z 25. novembra 2008 a postupom, ktorý im predchádzal, ako aj postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 49 P 171/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 323/2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. S. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2011 doručená sťažnosť Ing. S. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 zo 14. júna 2005 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 CoP 132/2008 z 25. novembra 2008 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a postupom, ktorý im predchádzal, ako i postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 49 P 171/2006 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 323/2005.

2. Z obsahu sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že všetky sťažovateľkou označené konania pred všeobecnými súdmi a sťažnosťou napadnuté meritórne rozhodnutia sa vecne týkajú jediného konania o výkone rodičovských práv a povinností k deťom sťažovateľky. Okresný súd Bratislava V napadnutým rozsudkom sp. zn. 17 Nc 66/01 zveril mal. M., nar. ..., do osobnej starostlivosti otca a sťažovateľku zaviazal platiť výživné na mal. M. v sume 1 800 Sk mesačne od 8. 9. 2002, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám otca. Zročné výživné na mal. M. za obdobie od 8. 9. 2002 do 31. 5. 2005 v sume 58 980 Sk povolil prvostupňový súd sťažovateľke splácať v mesačných splátkach po 2 000 SK spolu s bežným výživným, počnúc mesiacom august 2005, pod stratou výhody splátok. Sťažovateľku zároveň zaviazal platiť výživné na pl. M., nar. 7. 6. 1986, v sume 3 000 Sk mesačne od 8. 9. 2002, vždy do 15. dňa v mesiaci k rukám pl. M.. Zročné výživné na pl. M. za obdobie od 8. 9. 2002 do 31. 5. 2005 v sume 98 300 Sk povolil prvostupňový súd sťažovateľke splácať v mesačných splátkach po 3 000,- Sk spolu s bežným výživným, počnúc mesiacom august 2005, pod stratou výhody

splátok. Vo zvyšku Okresný súd Bratislava V návrh otca a pl. M. zamietol, taktiež zamietol návrh sťažovateľky. Styk sťažovateľky s mal. M. neupravil a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania.

3. Proti všetkým výrokom rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 podala sťažovateľka odvolanie, ktorým žiadala, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a vyhovel všetkým jej návrhom. Krajský súd uznesením sp. zn. 11 CoP 323/2005 zo 17. januára 2006 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) odvolanie sťažovateľky odmietol ako podané oneskorene a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania.

4. Okresný súd Bratislava V uznesením sp. zn. 22 P 79/2006 zo 4. apríla 2006 preniesol v danej veci miestnu príslušnosť na Okresný súd Bratislava II, na ktorom bola vec ďalej vedená pod sp. zn. 49 P 171/2006.

5. Na základe dovolania sťažovateľky Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 1 Cdo 17/08 z 31. marca 2008 zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 CoP 323/2005 a vec vrátil na ďalšie konanie.

6. Odvolacie konanie bolo po vrátení veci najvyšším súdom vedené na krajskom súde pod sp. zn. 11 CoP 132/2008 a následne krajský súd po prerokovaní veci napadnutým rozsudkom sp. zn. 11 CoP 132/2008 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 ako vecne správny.

7. Sťažovateľka vidí porušenie označených základných práv v niekoľkých aspektoch. V prvom rade uvádza, že v konaniach na krajskom súde vedených pod sp. zn. 11 CoP 323/2005 a sp. zn. 11 CoP 132/2008, ako i v konaní na Okresnom súde Bratislava V vedenom pod sp. zn. 17 Nc 66/01 a v konaní na Okresnom súde Bratislava II vedenom pod sp. zn. 49 P 171/2006 dochádzalo k zbytočným priet'ahom, ktoré mali za následok porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti podrobne (i keď do veľkej miery nekonzistentne) opísala priebeh predmetných konaní pred všeobecnými súdmi, najmä zdôraznila tú skutočnosť, že konajúce súdy opakovane pochybili v doručovaní relevantných písomností a rozhodnutí, keď napriek jej opakovaným žiadostiam nedoručovali písomnosti na ňou uvedenú adresu pre doručovanie, ale na adresu jej trvalého bydliska, kde mala sťažený alebo znemožnený prístup k preberaniu zásielok. Sťažovateľka v sťažnosti taktiež poukázala na konkrétne obdobia nečinnosti konajúcich súdov.

8. Porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka videla v nedostatočnom dokazovaní vykonanom pred všeobecnými súdmi, ktoré viedlo k ústavne nekonformnému rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008. Sťažovateľka k svojej argumentácii v podstatnom uviedla:

«V konaní pred Krajským súdom absentujú procesné úkony, ktoré by nasvedčovali jeho snahe zistiť skutkovú podstatu veci v priebehu konania na základe požiadaviek nielen rýchlosti ale aj spravodlivosti a verejnosti, v záujme dosiahnutia spravodlivého priebehu konania a následného rozhodnutia pri rovnosti zbraní všetkých účastníkov konania, identické znaky nesie i konanie Okresného súdu v Bratislave V kde súd v priebehu konania nevychádza zo skutkového zistenia objektívnej reality, nemá oporu vo vykonanom konaní. Ničím nepodložené tvrdenia otca detí a jeho tzv. právneho zástupcu bez preukázateľných dôkazov akceptuje ako dané. Odvolací súd zasa svoje „dokazovanie“ v priebehu konania v rozhodnutí dôvodí: „Matka vo svojom odvolaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by mali za následok zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa. Odvolací súd sa stotožňuje v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozhodnutia.“

Pritom práve Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd má v zmysle platnej úpravy nielen všetky právomoci ale dokonca povinnosť vykonať dokazovanie nad rámec znenia odvolania, keďže sa jedná o vec starostlivosti o deti - o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a úpravy styku k deťom - a najmä aj k maloletému dieťaťu!

Krajský súd v Bratislave v konaní úplne prehliada skutkový stav veci, že čo sa týka zverenia detí do výchovy a opateru ako aj výšky výživného je jednoducho a logicky reálne

nemožné, aby boli pomery účastníkov konania identické v novembri 2008 ako v júni 2005 - čiže nezmenené v ktoromkoľvek z posudzovaných kritérií v priebehu viac ako troch rokov (!). Nezávisle od toho či sa jedná o vhodnosť výchovného prostredia, či deti riadne navštevujú školu (spis neobsahuje ani jeden doklad o výsledku štúdia ani jedného z detí za čas od 08.09.2002 do 25.11.2008 a ani akékoľvek potvrdenie o návšteve školy mal. M.; zato však za ten čas kedy deti boli v starostlivosti sťažovateľky spis obsahuje podrobné a detailné správy vrátane farebnej fotodokumentácie o výbornom prosperovaní detí - počínajúc potvrdeniami o návšteve školy vrátane vysvedčení dokladajúcich ich študijné výsledky) a ako deti prosperujú, o tom ako a kedy poskytuje otec detí sťažovateľke informácie o deťoch, akým spôsobom umožňuje otec detí sťažovateľke vykonávať styk maloletého M. s matkou (tu sťažovateľkou), spis neobsahuje žiadny doklad o skutočných majetkových a príjmových pomeroch žiadneho z účastníkov konania a to ani za obdobie od 14.06.2005 do 25.11.2008 vrátane... .

Krajský súd v Bratislave v priebehu konania napriek povinnosti stanovenej súdu § 120 ods. 2 OSP pri preskúmaní prvostupňového rozsudku nevenoval tejto povinnosti pozornosť.

Napriek vyššie uvedenému ako aj napriek nedostátiu zákonnej povinnosti vo veci a to tak súdom prvostupňovým ako aj súdom odvolacím, odvolací súd bez vykonania dokazovania rozhodol pričom v odôvodnení rozhodnutia súd stručne, jasne a výstižne nevysvetlil, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, konkrétne ktoré opomenul, a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal ďalšie dôkazy, vrátane tých, vyplývajúcich zo zákona a ako vec právne posúdil.

Okresný súd Bratislava V sa úplne odklonil od „rovnosti zbraní“ v konaní, od zásady kontradiktórnosti keď v priebehu rokov konania (2001 - 2005) nepripustil ani jeden z dôkazov predkladaných súdu sťažovateľkou (i keď išlo o notársky overené doklady), neakceptoval ani jedného zo svedkov navrhovaných sťažovateľkou, a to ani formou výpovede pred súdom a ani vo forme písomných listín, dokonca zašiel až tak ďaleko že sťažovateľke nepriznal výživné na deti v čase keď boli v jej osobnej starostlivosti a opatere, pričom súdu aj z osobných výpovedí otca detí bolo známe, že tento jej na deti neprispieval. Opomenul aj zákonom stanovenú premisu, že nárok na výživné je nepremlčateľný a nie je

rozhodujúce komu je dieťa administratívne zverené ale kto sa o dieťa v tom ktorom čase aj skutočne stará a vynakladá naňho naturálne resp. finančné zdroje v prospech jeho rozvoja.»

9. Napokon sťažovateľka namietala aj tú skutočnosť, že napriek jej ospravedlneniu z účasti na pojednávaní nariadenom na 14. október 2008 zo zdravotných dôvodov krajský súd vo veci sp. zn. 11 CoP 132/2008 konal a po následnom odročení pojednávania na neurčito už nenariadil ďalšie pojednávanie, na ktorom by mohol pristúpiť k výsluchu sťažovateľky, ale 25. novembra 2008 verejne vyhlásil meritórny rozsudok.

10. Sťažovateľka sformulovala v ústavnej sťažnosti petit takto:

„1. Základné právo Ing. S. K., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 11CoP 132/2008 porušené bolo.

2. Základné právo Ing. S. K., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 11CoP 323/05 porušené bolo.

3. Základné právo Ing. S. K., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 49P 171/2006 porušené bolo.

4. Základné právo Ing. S. K., na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17Nc 66/01 porušené bolo.

5. Základné právo Ing. S. K., rovnosti všetkých účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 132/2008 porušené bolo.

6. Základné právo Ing. S. K., rovnosti všetkých účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17Nc 66/2001 porušené bolo.

7. Základné právo Ing. S. K. na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 323/05 a v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 132/2008 a postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 49P 171/2006 a postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17Nc 66/01 porušené bolo.

8. Základné právo Ing. S. K. „kontradiktórnosti“ a na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 132/2008 a postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17Nc 66/01 porušené bolo.

9. Základné právo Ing. S. K. „byť prítomný na konaní a osobne sa vyjadriť k záležitosti“ podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu Bratislava konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 132/2008 porušené bolo.

10. Základné právo Ing. S. K. „informovať a byť informovaný“ podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 49P 171/2006 a postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 17Nc 66/01 porušené bolo.

11. Rozsudkom Krajského súdu Bratislava zo dňa 25. 11. 2008 11 CoP 132/2008 bolo porušené základné právo na ochranu rodičovskej výchovy a starostlivosti garantovanej čl. 32 odst. 4 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základných práv a slobôd.

12. Rozsudkom Okresného súdu Bratislava V zo dňa 14.06.2005 sp. zn. 17Nc 66/01 bolo porušené základné právo na ochranu rodičovskej výchovy a starostlivosti garantovanej čl. 32 odst. 4 Listiny základných práv a slobôd a základné právo na súdnu a inú právnu ochranu garantované čl. 36 odst. 1 Listiny základných práv a slobôd.

13. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 25.11. 2008 sp. zn. 11 CoP 132/08 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať a rozhodnúť.

14. Rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 14.06.2005 sp. zn. 17Nc 66/01 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať a rozhodnúť.

15. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Krajský súd v Bratislave konal vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 11 CoP 132/08 bez prieťahov.

16. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Bratislava II konal vo veci vedenej pôvodne na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 17Nc 66/01 a v súčasnosti ako súčasť sp. zn. 49P 171/2006 na Okresnom súde Bratislava II bez prieťahov.

17. Ing. S. K. priznáva primerané zadostučinenie:

1. v sume 15 000 EUR (slovom pätnásťtisíc euro), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

2. v sume 10 000 EUR (slovom desaťtisíc euro), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. v sume 25 000 EUR (slovom dvadsaťpäťtisíc euro), ktoré je Okresný súd Bratislava V povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

18. Ing. S. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 254,88 EUR, ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. L. S. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu SR.“

II.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1

vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

16. K označeným právam podľa ústavy a dohovoru ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov

garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie vecí v primeranej lehote, a preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 117/2011).

17. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, resp. základného práva na prejednanie vecí v primeranej lehote je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Z ústavnej sťažnosti a z vyjadrenia konajúcich súdov k postupu v označených konaniach vyplýva, že všetky sťažovateľkou označené konania na Okresnom súde Bratislava II, Okresnom súde Bratislava V a na krajskom súde boli ukončené ešte pred podaním ústavnej sťažnosti (7. marca 2011), pričom ako posledný vo veci meritórne rozhodol odvolací krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 CoP 132/2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 27. januára 2011. Ústavný súd v súlade s účelom práva na konanie bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola sťažnosť na ústavnom súde uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva došlo alebo porušenie v tom čase ešte trvalo (II. ÚS 250/09, I. ÚS 16/2010).

18. Keďže v čase podania ústavnej sťažnosti boli právoplatne ukončené všetky sťažovateľkou označené konania, konajúce všeobecné súdy už nemohli ďalej ovplyvniť plynulosť priebehu konaní, a teda ani porušiť označené práva sťažovateľky, pretože právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bolo ukončené konanie v merite vecí, bol odstránený aj stav právnej neistoty sťažovateľky. Ústavná úloha všeobecných súdov pri odstraňovaní právnej neistoty sa skončila vyhlásením rozhodnutia vo veci samej pred podaním sťažnosti ústavnému súdu (napr. II. ÚS 489/2010, I. ÚS 16/2010).

19. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k námietke porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

**K namietanému porušeniu označených základných práv
všeobecnými súdmi prvého stupňa**

20. Pri prerokovaní časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie označených práv a slobôd podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, podľa čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1 listiny a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 a postupom, ktorý mu predchádzal, ako i postupom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 49 P 171/2006, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie ústavy limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov, a to tým spôsobom, že sťažovateľka má právo domáhať sa ochrany základných práv a slobôd na ústavnom súde iba v prípade, ak jej túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Podstatou účinnej ochrany základných práv sťažovateľky je okrem iného aj riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľka využila vo vzťahu k základným právam a slobodám, porušenie ktorých namieta, a ktorý jej umožňoval odstrániť stav, v ktorom vidí porušenie svojich základných práv a slobôd.

21. Ústavný súd vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, nemá právomoc preskúmať postup a rozhodnutia označených okresných súdov ako súdov prvého stupňa, pretože ich rozhodnutia preskúmal krajský súd v dôsledku odvolania sťažovateľky. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k rozsudkom a postupu okresných súdov) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

**K namietanému porušeniu označených práv
rozsudkom a postupom krajského súdu**

22. Z dôvodu nedostatku právomoci ústavný súd odmietol pri predbežnom prerokovaní aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala porušenie svojich

základných práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 CoP 323/05. Uznesenie krajského súdu sp. zn. 11 CoP 323/2005, ktorým bolo odvolanie sťažovateľky odmietnuté ako oneskorene podané, bolo zrušené na základe dovolania sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 17/08 a vec bola vrátená na nové prerokovanie na krajský súd, ktorý predmetné konanie po vrátení veci viedol pod sp. zn. 11 Cop 132/2008.

23. Účinná ochrana základných práv sťažovateľky jej bola poskytnutá na základe mimoriadneho opravného prostriedku najvyšším súdom, a preto ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy a s odkazom na už uvedené odôvodnenie (bod 20 a 21) nemal právomoc na prerokovanie sťažnosti v tejto časti.

24. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti napádala rozsudok krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008 a postup, ktorý mu predchádzal, pričom porušenie svojho práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru videla v dvoch smeroch. Napadnutý rozsudok považovala za svojvoľný a arbitrárny jednak z dôvodu nesprávneho a ústavne nekonformného vykonania dokazovania v priebehu konania a zároveň sťažovateľka namietala porušenie základných práv, ktoré v petite označila ako právo „kontradiktórnosti“, „byť prítomný na konaní a osobne sa vyjadriť k záležitosti“ a „informovať a byť informovaný“, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd rozhodol vo veci meritórnym rozsudkom bez toho, aby ju v konaní vypočul, čím jej mal odňať možnosť konať pred súdom.

25. Ústavný súd pri posudzovaní namietanej ústavnej nekonformnosti napadnutého rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008 a priebehu dokazovania, ktorý vyhláseniu tohto rozhodnutia predchádzal, predovšetkým poukazuje na ustálenú judikatúru a konštatuje, že pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, neprislúcha ústavnému súdu hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (II. ÚS 1/95). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného

súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

26. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluch účastníkov konania, výsluch svedkov, listinné dôkazy a iné), tak ako to požaduje sťažovateľka vo svojej sťažnosti. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s už uvedenými úlohami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu voľného hodnotenia dôkazov konajúcim súdom.

27. Z predloženej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v tejto časti sťažnosti v podstate požaduje revíziu rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008, ktorým sa nevyhovelo jej návrhom v podanom odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01. Sťažovateľka sa v sťažnosti zamerala predovšetkým na listinné dôkazy, ktoré sama vyhodnotila z pohľadu ich (ne)hodnovernosti, príp. účelovosti, pritom dospela k opačným záverom ako všeobecné súdy. Inak povedané, závery dokazovania, ktoré sťažovateľka považovala za nehodnoverné, resp. sporné, všeobecné súdy posúdili ako hodnoverné a naopak.

28. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku sp. zn. 11 CoP 132/2008 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 17 Nc 66/01 podrobne vyhodnotil vykonané dokazovanie a svoj právny záver náležite a dostatočne odôvodnil. Sťažovateľkou uvedená argumentácia v jej sťažnosti nebola spôsobilá vyvolať pochybnosť o neospravedliteľnosti a neudržateľnosti odôvodnenia rozhodnutia z ústavného hľadiska. Okolnosť, že sťažovateľka má odlišný názor, nezakladá porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dohovoru. Ústavný súd preto nemá dôvod zasahovať do záverov krajského súdu.

29. Ústavný súd poznamenáva, že právo na spravodlivé prejednanie záležitosti sťažovateľky garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru neznamená zaručenie jej procesného úspechu vo veci (podobne II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97).

30. K namietanému neúplnému vykonaniu všetkých navrhovaných dôkazov ústavný súd dodáva, že z práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nevyplýva pre sťažovateľku právo, aby súdy akceptovali všetky jej návrhy na vykonanie dokazovania, ale aby mala možnosť tieto návrhy predniesť. Rovnako Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre vyvodzuje záver, že súd nie je povinný za každých okolností vykonať všetky dôkazy, ktoré strana navrhne. Prípustnosť dôkazov nie je dohovorom regulovaná a ide o otázku, ktorú upravuje predovšetkým vnútroštátne právo. Takisto význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania je otázka, ktorú posudzujú predovšetkým vnútroštátne orgány (rozhodnutie Engel c. Holandsko z 8. júna 1976, séria A, č. 22, s. 38 - 39, § 91, podobne II. ÚS 25/07).

31. Ústavný súd sa zaoberal aj tou časťou argumentácie sťažovateľky, ktorou namietala porušenie svojich práv v sťažnosti označených ako „byť prítomný na konaní a osobne sa vyjadriť k záležitosti“ a „informovať a byť informovaný“ podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré malo spočívať predovšetkým na tom skutkovom základe, že krajský súd v konaní sp. zn. 11 CoP 132/2008 vydal meritórne rozhodnutie bez toho, aby vypočul sťažovateľku. Ústavný súd k tejto argumentácii sťažovateľky uvádza, že v danom prípade sťažovateľka disponovala ďalším právnym prostriedkom, ktorý jej zákon na ochranu jej základných práv a slobôd v systéme všeobecných súdov účinne poskytuje, a to možnosťou podať dovolanie na najvyššom súde, keďže ňou uvádzané dôvody sú dovolacími dôvodmi podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“). Zo zistenia ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka tento právny prostriedok nápravy aj využila, keď proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008 podala dovolanie, ktoré však najvyšší súd uznesením sp. zn. 7 Cdo 96/2011-224 odmietol. Toto uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 13. septembra 2011. Uvedené okolnosti zakladajú v súlade s čl. 127 ods. 1 ústavy dôvod

na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie, keďže sťažovateľkou namietané porušenie základného práva na spravodlivý proces, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo konať pred súdom, vyjadriť sa k veci a predkladať dôkazy, posudzoval v dovolacom konaní najvyšší súd. Zásada subsidiarity vyjadrená v čl. 127 ods. 1 ústavy reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

32. Z dôvodu presvedčivosti tohto rozhodnutia ústavný súd dopĺňa, že sú dané aj ďalšie dôvody na odmietnutie tejto časti sťažnosti, a to pre jej zjavnú neopodstatnenosť. Z obsahu sťažnosti a z príloh vyplýva, že sťažovateľka osobne prevzala predvolanie na pojednávanie nariadené na 14. november 2008, na ktorom krajský súd vec sp. zn. 11 CoP 132/2008 prerokoval, avšak napriek doručenému predvolaniu sa tohto pojednávania sťažovateľka nezúčastnila, keďže svoju neúčast' ospravedlnila zo zdravotných dôvodov. Krajský súd následne 25. novembra 2008 už bez ďalšieho nariad'ovania pojednávania vo veci verejne vyhlásil rozsudok. V písomnom odôvodnení rozsudku sa krajský súd vyjadril aj k okolnostiam neúčasti sťažovateľky na pojednávaní a uviedol:

„V súvislosti s uvedenou vecou nemožno opomenúť skutočnosť, že matka v priebehu celého konania poukazovala na svoj zdravotný stav a aj na pojednávanie vytyčené na odvolacom súde dňa 14. 10. 2008 sa ospravedlnila s tým, že je práceneschopná od 6.3.2008, o čom predložila doklad o dočasnej pracovnej neschopnosti č. H. 411877 za obdobie od 6. 3. 2008. Odvolací súd vykonal dotaz na Sociálnu poisťovňu pobočka Bratislava, pričom zistil, že matka detí si neuplatnila nárok na nemocenské na základe vyššie uvedenej pracovnej neschopnosti od 6. 3. 2008. Sociálna poisťovňa jej nevyplácala žiadne dávky. Zamestnávateľ ani matka detí pracovnú neschopnosť Sociálnej poisťovni nepredložili.“

33. Podľa § 214 ods. 1 OSP na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak

- a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie,
- b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania,

c) to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 OSP v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

34. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie relevantných právnych noriem všeobecnými súdmi s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách a do záverov všeobecných súdov zasahuje iba v prípade, ak by nimi zvolená interpretácia právnych predpisov bola natoľko nezlučiteľná so zmyslom právnej normy, že by to malo za následok zásah do základných práv sťažovateľky (I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07). V okolnostiach daného prípadu ústavný súd s poukazom na citované ustanovenie § 214 OSP konštatuje, že postup krajského súdu v konaní sp. zn. 11 CoP 132/2008 nevybočil z rámca Občianskeho súdneho poriadku, ktorý vymedzuje mantinely pre postup všeobecných súdov pri prejednávaní vecí v odvolacom konaní vo vzťahu k nariadovaniu pojednávania. Krajský súd navyše kompaktno odôvodnil, z akých dôvodov (ktoré treba pričítať na ťarchu sťažovateľky) nenariadoval vo veci ďalšie pojednávanie, ale vo veci rozhodol. Ústavný súd k tomu ďalej uvádza, že všeobecné súdy pod prizmou čl. 6 ods. 1 dohovoru sú povinné postupovať tak, aby v konaní boli dodržané ústavné práva účastníka garantujúce spravodlivý proces, ktoré ale nemožno vykladať takým spôsobom, že súd je povinný vyhovieť každému procesnému návrhu sťažovateľky na odročenie pojednávania. Súčasťou práva na spravodlivý proces sú aj záruky rýchlosti a hospodárnosti konania, na ktoré je konajúci súd rovnako povinný prihliadať. Uvedené ústavne relevantné úvahy berie do úvahy aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý pri posudzovaní verejnosti súdneho konania na odvolacích súdoch vychádza z osobitostí každého prípadu a z povahy otázok preskúmaných odvolacím súdom (napr. rozhodnutie Jan - Ake Andersson a Fejde c. Švédsko z 29. októbra 1991, Annuaire, č. 212-C). V danom prípade konajúci súd prihliadajúc na vyššie opísané dospel k záveru, že pre rozhodnutie vo veci nie je nevyhnutné nariadovať ďalšie pojednávanie, a ústavný súd v tomto postupe nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla signalizovať protiústavnosť takého záveru.

35. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je teda absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. O taký prípad išlo aj v prerokovávanej veci, preto ústavný súd z už uvedených dôvodov považuje sťažnosť vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sp. zn. 11 CoP 132/2008 a postupu, ktorý mu predchádzal, za zjavne neopodstatnenú.

36. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd sa už ďalšími návrhmi sťažovateľky uplatnenými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. januára 2012